

ŞEKERPANCARI

Ocak 2021

Dünya Şeker Pancarı ve Şeker Verileri (bin ton)

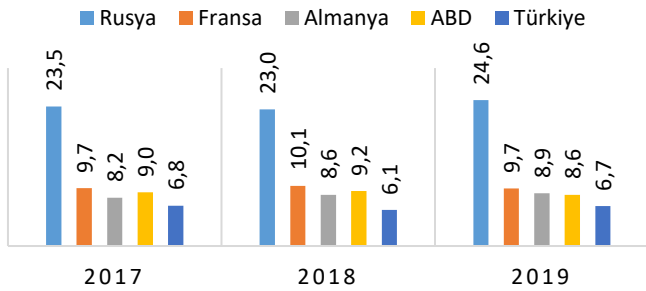
	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21 ²	Değişim (%) ³
Şeker Pancarı Ekim Alan (bin ha)	4.592	4.990	4.798	4.609	-	-3,9
Şeker Pancarı Verimi (ton/ha)	60,72	62,93	57,05	60,42	-	5,9
Şeker Pancarı Üretimi (ton)	278.835	313.989	273.712	278.498	-	1,7
Şeker Üretim ¹	174.050	194.259	179.347	165.496	181.866	9,9
Şeker Tüketim ¹	170.612	172.687	172.370	170.225	173.760	2,1
Şeker Yılsonu Stokları ¹	44.482	42.550	52.116	53.232	46.243	-13,1
Şeker İthalat ¹	54.445	54.217	52.030	51.657	54.507	5,5
Şeker İhracat ¹	59.039	65.097	57.090	53.273	65.333	22,6

Kaynak: FAO, ¹/USDA; (Erişim: 11.01.2021), ²/Öngörü, ³/ Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

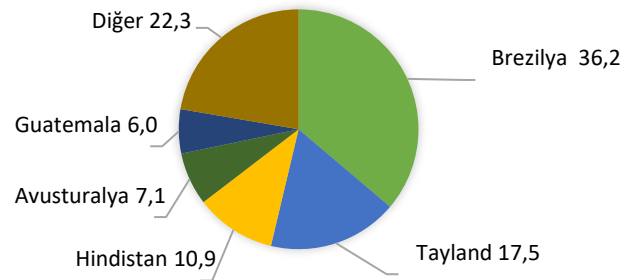
USDA verilerine göre 2020/21 döneminde şeker üretiminin ABD'de %10 artışla 8,2 milyon ton, Meksika'da %13 artışla 6,3 milyon ton, Brezilya'da %248 artışla 42,1 milyon ton, Hindistan'da %17 artışla 33,8 milyon ton, Pakistan'da %14 artışla 6 milyon ton, Dominik Cumhuriyeti'nde %3 artışla 610 bin ton olması beklenmektedir. Çin'de üretimin nispeten sabit kalarak 10,5 milyon ton, Avrupa Birliği'nde üst üste görülen 3 yıllık kuraklık nedeniyle düşerek 16,1 milyon ton, Tayland'da yine kuraklığın etkisiyle %5 düşüşle 7,9 milyon ton, Güney Afrika'da düşük işletme verimlilikleri nedeniyle 2,2 milyon ton olacağı tahmin edilmektedir. Hindistan, Çin, Endonezya ve İran gibi ülkelerin pazar payındaki büyümeye bağlı olarak tüketimin artması ve stokların düşmesi, arzın artmasıyla da ihracatın kesin bir şekilde artması beklenmektedir.

FAO verilerine göre de 2019/20 döneminde, bir önceki döneme göre düşen dünya şeker üretiminin 2020/21 döneminde artması beklenmektedir. Üretimde beklenen artışın nedeni olarak dünyanın en büyük ikinci şeker üreticisi olan Hindistan'da beklenen rekor düzeyindeki üretim görülmektedir. Yine de üretimin, küresel COVID-19 nedeniyle tüketimden daha az olacağı öngörülmektedir. Avrupa Birliği'nde şeker üretiminin olumsuz hava koşulları ve kuraklık nedeniyle daha düşük olacağı tahmin edilmektedir. Dünya şeker tüketiminin, COVID-19 pandemisi nedeniyle alınan kısıtlamalar sonucunda 2019/20 dönemindeki düşüşün ardından 2020/21 döneminde kısıtlamaların esnetilmesi ve alınan tedbirler nedeniyle %2,9 oranında tekrar artacağı öngörülmektedir.

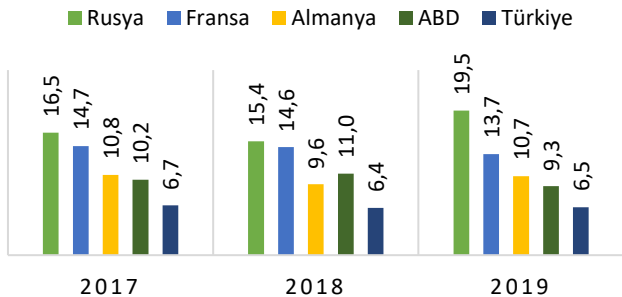
Şeker pancarı ekim alanında önemli ülkeler (%)

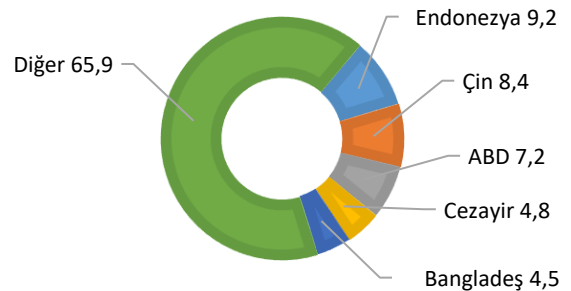
Ülkelere göre dünya şeker ihracatı (2019/20, %)

Şeker pancarı üretiminde önemli ülkeler (%)

Şeker ithalatında önemli ülkelerin payı (2019/20, %)

Türkiye’de 2018/19 üretim sezonunda şeker ithalatı, bir önceki döneme göre %16,8 oranında düşerek 242 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2019/20 üretim sezonunun ilk on ayında Türkiye’nin toplam şeker ithalatının 189 bin ton olduğu, dönem sonunda ise toplam 230 bin ton olarak gerçekleşeceği beklenmektedir. 2020/21 üretim sezonunda ise şeker ürünleri ihracatçıların talebindeki artış ve ihracat amaçlı yerli şeker arzının devam edeceği öngörüldüğünden şeker ithalatının 250 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye şeker ihracatı ise 2019/20 sezonunun ilk on ayında, bir önceki dönemin aynı ayına

göre %99 oranında düşerek 771 ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de 2019 yılının mayıs ayında getirilen yasal sınırlamalar nedeniyle 2020/21 üretim sezonunda şeker ihracatının yalnızca bin ton olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. USDA Türkiye şeker raporuna göre 2020/21 üretim sezonunda şeker pancarı ekim alanının 320 bin hektar, üretimin 19 milyon ton ve şeker üretiminin de 2,75 milyon ton olması beklenmektedir. TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre şeker pancarı üretiminin 2019 yılında 18 milyon ton olarak gerçekleştiği, 2020 yılında ise %16,3 artışla 21 milyon ton olarak gerçekleştiği belirtilmiştir.

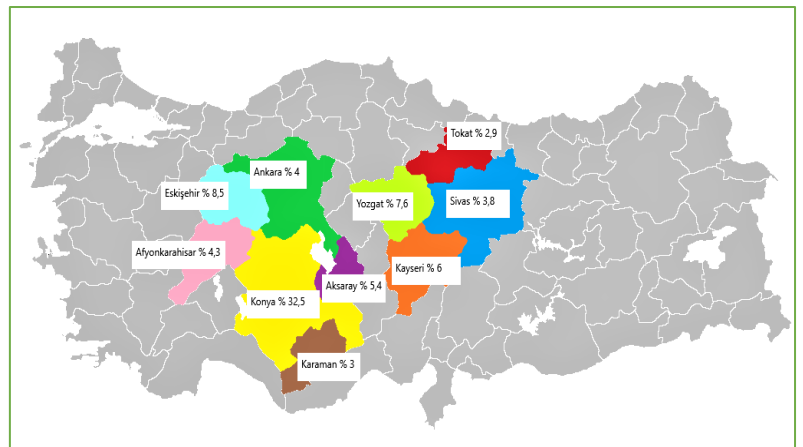
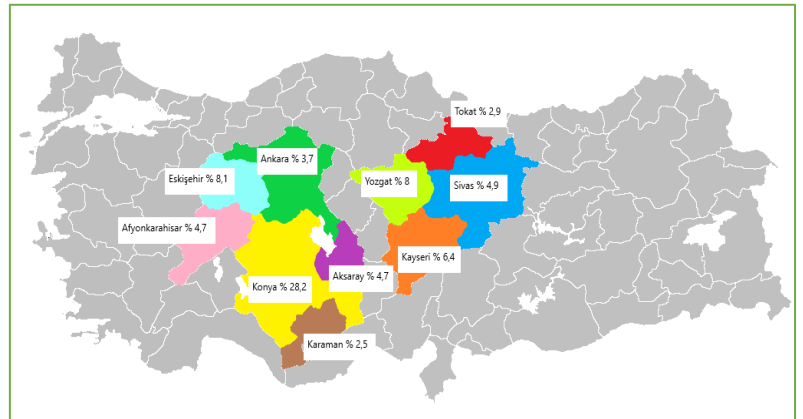
Türkiye Şeker Pancarı ve Şeker Verileri (bin ton)

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim (%) ¹
Şeker Pancarı Ekim Alanı (1000	2.888	2.742	3.224	3.393	2.921	-13,9
Şeker Pancarı Verimi (kg/da)	5.824	5.837	6.076	6.234	5.969	- 3,9
Şeker Pancarı Üretimi (ton)	16.743	16.023	19.593	21.149	17.436	-17,6
Şeker Üretimi	2.058	1.976	2.559	2.770	2.273	-17,9
Şeker Tüketimi	2.040	2.062	2.448	2.349	2.505	6,6
Şeker Stok Değişimi	- 153	- 41	116	424	-405	-195,5
Şeker İthalatı	133	328	311	291	242	-16,8
Şeker İhracatı	273	252	269	251	378	50,6

Kaynak: TÜİK (Erişim: 11.01.2021), ¹ /Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir. Piyasa dönemi Eylül-Ağustos

Şeker pancarı ekim alanları; Şeker pancarı tarımı; Türkiye’de Doğu Karadeniz, Ege, Akdeniz’in sahil şeridi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi dışındaki tüm bölgelerde yapılmaktadır. TÜİK verilerine göre; 2019 yılında Türkiye’de toplam 3,1 milyon dekar alana şekerpancarı ekilmiş olup, en fazla ekimin olduğu iller sırasıyla Konya, Eskişehir ve Yozgat’tır. Türkiye şeker pancarı ekim alanları 2019/20 üretim döneminde, bir önceki üretim dönemine göre %7,4 oranında artmıştır. Bu artışın en önemli sebebi şeker pancarı piyasasındaki belirsizliklerin ortadan kalkması olarak değerlendirilmektedir.

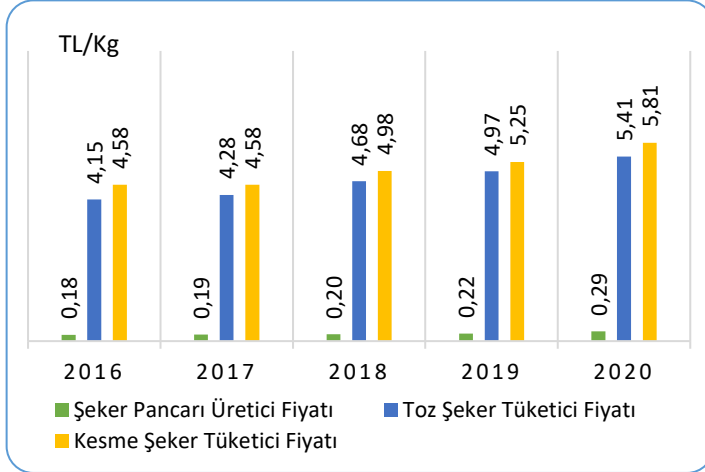
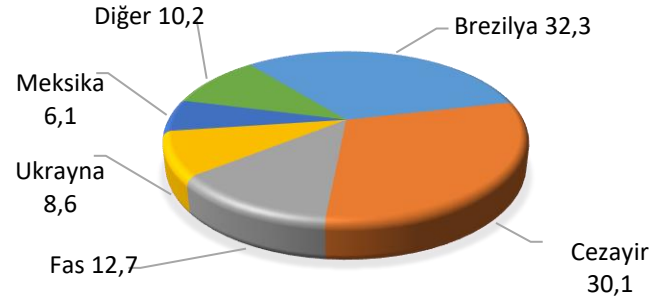
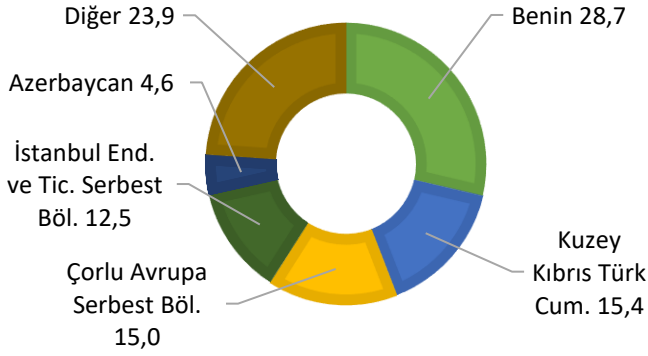
Şeker pancarı üretimi; Türkiye’de şeker pancarı üretimi pancar ekim alanlarından, üreticiler veya temsilcileri ile şirketler veya fabrikalar arasında sözleşme düzenlenmesi suretiyle kotalı olarak yapılmaktadır. 2019/20 üretim döneminde şeker pancarı üretimi 18,1 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup, bir önceki üretim dönemine göre %3,5 oranında artmıştır. Bu artışın en önemli sebebi şeker pancarı üretimi yapan çiftçi sayısındaki artış ve buna bağlı olarak üretim yapılan alanın da artması olarak değerlendirilmektedir. 2019’da Türkiye şeker pancarı üretiminin yaklaşık %32,5’i Konya’da, %8,5’i Eskişehir’de ve %7,6’sı ise Yozgat’ta gerçekleşmiştir.

Şeker Kullanımı; Yaklaşık 83 milyon nüfusu ile Türkiye önemli bir şeker tüketicisidir. Türkiye’de tatlı ve şekerleme sektörleri istikrarlı bir şekilde gelişmektedir. Pancar şekerinin %80’i sanayi tarafından, %20’si de hane halkı tarafından tüketildiği belirtilmektedir. Mevcut durumda, Türkiye’nin toplam yıllık şeker ve tatlandırıcı tüketimi 3 milyon ton civarındadır. Bunun 2,7-2,9 milyon tonunu pancar şekeri, yaklaşık 200 bin tonunu da nişasta bazlı şeker oluşturmaktadır. Mısırdan elde edilen nişasta bazlı tatlandırıcılar doğrudan tüketilmemekle birlikte sektör tarafından şeker, unlu mamuller, geleneksel tatlılar, dondurma, helva, reçel, alkollü ve alkolsüz içeceklerin üretiminde bileşen olarak kullanılmaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye’de 2018/19 piyasa döneminde kişi başı yıllık toplam şeker tüketimi 30,5 kg’dır.

Türkiye'nin şeker ihracatında önemli ülkeler (2019/20, %)

Türkiye'nin şeker ithalatında önemli ülkeler (2019/20, %)

2020 Aralık ayında 0,32 TL/kg olan şeker pancarı üretici fiyatı bir önceki aya göre değişim göstermezken, bir önceki yılın aynı ayına göre de %33,3 oranında artmıştır. 2020 Aralık ayında toz şeker tüketici fiyatı 5,43 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Toz şeker tüketici fiyatı bir önceki aya göre kayda değer bir değişim göstermezken, bir önceki yılın aynı ayına göre %1,7 oranında artmıştır. 2020 Aralık ayında kesme şeker tüketici fiyatı ise 5,90 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Kesme şeker tüketici fiyatında bir önceki aya göre kayda değer bir değişim gözlenmezken, bir önceki yılın aynı ayına göre %4 oranında artış yaşanmıştır.

Kaynak: TÜİK (Erişim: 14.01.2021)

Türkiye’de Şeker Pancarı Destekleme Politikaları: Bitkisel Üretime Yapılan Destekleme Ödemeleri kapsamında son beş yılda şeker pancarı üretimi için verilen desteklerde yıllar bazında çeşitli farklılıklar söz konusu olmuştur. 2020 yılı Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında şeker pancarına daha önceki yıllarda olduğu gibi fark ödemesi desteği verilmemektedir. Organik tarım desteğinde, 2016 yılında şeker pancarı tarla bitkileri başlığı altında değerlendirilerek 10 TL/da olarak, 2017 ve 2018 yıllarında ise 4. kategoride diğer ürünler başlığı altında değerlendirilerek yine 10 TL/da olarak verilmiştir. 2019 ve 2020 yıllarında, 2. kategoride değerlendirilerek, bireysel başvuruda 40 TL/da, üretici grubunda 20 TL/da a çıkarılmıştır. Toprak analizi desteği, 2016 yılında verilmezken, 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında çiftçi kayıt sistemine kayıtlı olana üreticilere, en az 50 dekar arazi için analiz başına 40 TL olarak uygulanmıştır. Son beş yıllık dönemde 2016 yılı haricinde gübre ve mazot desteklemeleri ayrı ayrı uygulanırken, 2016 yılında her iki girdi için tek destek miktarı olan 11 TL/da destek verilmiştir. Mazot desteğinde en fazla değişim 2019 yılında görülerek bir önceki yıla göre % 47 oranında artmıştır. Gübre ve toprak analizi desteğinde son beş yıllık dönemde kayda değer bir değişim gözlenmemiştir. 2020 yılı destekleme tebliği kapsamında mazot desteği 15 TL/da, gübre desteği 4 TL/da olarak uygulanmaktadır. 2020 yılında verilen toplam destek miktarı ise 2016 yılına göre %89 oranında artış göstermiştir.

Yıllar	Verilen Destek (TL/kg)			
	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2016	-	0,0018		0,0018
2017	0,0001	0,0006	0,0014	0,0021
2018	0,0001	0,0007	0,0017	0,0025
2019	0,0001	0,0007	0,0025	0,0033
2020	0,0001	0,0007	0,0026	0,0034

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları, 2020 yılı hesaplamaları 2019 yılı verimi esas alınarak yapılmıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Şeker Pancarı Fiyatı (TL/kg)	0,18	0,19	0,20	0,22	0,29
Gübre Fiyatı (TL/kg) (20-20-0)	1,06	1,10	1,59	1,89	2,02
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,07
Tohumluk Fiyatı (TL/kg) ¹	125,18	132,30	168,51	116,67	129,20
1 kg Şeker Pancarı ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Şeker Pancarı/Gübre	0,17	0,17	0,13	0,12	0,14
Şeker Pancarı /Mazot	0,05	0,04	0,03	0,03	0,05
Şeker Pancarı /Tohum	0,001	0,001	0,001	0,002	0,002

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

2020 destekleri, 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

¹/2020 yılı 11 aylık ortalama fiyat alınmıştır.

Şeker Pancarı Girdi Pariteleri

2016 yılında 1 kg şeker pancarı ile alınabilecek gübre miktarı 0,17 kg, mazot miktarı 0,05 lt, tohum miktarı ise 0,001 kg olarak hesaplanmıştır. 2020 yılı ortalamasına göre ise 1 kg şeker pancarı ile alınabilecek gübre miktarı 0,14 kg, mazot miktarı 0,05 lt, tohum miktarı ise 0,002 kg olarak hesaplanmıştır. 2016 ile 2020 yılları arasında mazot miktarında kayda değer bir değişim gözlenmezken gübre miktarında azalış olduğu, tohum miktarında ise artış olduğu gözlenmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünyada şekerin yaklaşık %76'sı kamıştan, %24'ü de pancardan üretilmektedir. Şeker üretiminde pancar ve kamış kullanımı büyük oranda ülkelerin coğrafi konumuna bağlı olarak değişmektedir. Pancarın her ülkede yetişmemesi ve kamıştan şeker üretimine göre daha maliyetli olması nedeniyle, kamıştan şeker üretimi daha yaygındır.

2019/20 pazarlama yılında dünyada 165,5 milyon ton şeker üretilmiştir. 2019/20 döneminde, COVID-19 pandemisi nedeniyle alınan karantina ve kısıtlama önlemlerinin şeker üretimi, tüketimi ve ticareti üzerindeki olumsuz etkileri görülmüş ve dünya şeker piyasasının daralmasına sebep olmuştur.

2020/21 yılında dünya şeker üretiminin bir önceki döneme göre %10 oranında artarak 182 milyon ton olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Gıda sektöründe pandemi etkilerinin azalması beklendiğinden şeker tüketiminin ve ticaretinin pandemi öncesi seviyelere ulaşacağı görülmektedir.

Pandemi etkilerinin azalması ile birlikte koruyucu kısıtlama tedbirlerinin esnetilmesi ve ticaret hacminin artmasına karşın gıda sektöründe öngörülen talep artışının şeker fiyatlarını artırması beklenmektedir.

Türkiye'de şeker pancarı ekim alanı 2019/20 üretim döneminde bir önceki döneme göre %7,4 oranında, üretim ise %3,5 oranında artış göstermiştir.

2020/21 üretim dönemi için şeker pancarı ekim alanlarında %2 artış öngörülmektedir. Yaklaşık 21 milyon ton olarak öngörülen üretim miktarında yaşanan kuraklık nedeniyle düşerek bu seviyelere ulaşamayacağı öngörülmektedir. Üretimin, su kısıtı ve kuraklık etkilerinin öncelikli olarak yaşandığı Orta Anadolu illerinde yoğunlaşması, üretimdeki düşüş riskini artırmaktadır. Üretimdeki kuraklığa bağlı olası düşüşün miktarı dış ticaret dengesini etkileyecektir.

Dolayısıyla 2020/21 üretim sezonunda Orta Anadolu illeri başta olmak üzere şeker pancarı üretim alanlarında kuraklığın olası etkilerini asgariye indirecek, su kullanım verimliliğini arttıracak tedbirlerinin alınması gerekmektedir.

Küresel iklim değişikliğine bağlı olarak ülkemizde bu tür kuraklıkların sık sık yaşanabileceği ve özellikle orta Anadolu'da şiddetli etkilerinin görülebileceği dikkate alınarak orta uzun vade de şeker pancarı üretim alanlarının, su kısıtının nispeten daha az olduğu kuzeydoğu bölgelere kaydırılması, üretim kotalarının da uzun dönemde bu yönde belirlenmesinin doğru olacağı düşünülmektedir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Ömer ŞENTÜRK, omer.senturk@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833